

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně

223101010

Inventář

Archivní pomůcka č. 612

NAD č. 661

Značka archivního souboru: AO Lísková

Archiv obce Lísková

1871-1945

Zpracoval: Mgr. Jana Hrušková

Horšovský Týn 2024

I. Dějiny původce archivního souboru	3
Gemeindeamt Haselbach (Lísková, Nemanice, Domažlice, Česko : 1850-1945)	3
II. Dějiny archivního souboru	9
III. Archivní charakteristika archivního souboru	9
IV. Tematický popis a obsah archivního souboru	9
V. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení archivní pomůcky	10
Příloha Seznam použitých zkratk	11
Jednotky popisu	12
Obec a její správa	12
Domovské právo	12
Volební záležitosti	12
Organizace činnosti obecní samosprávy	12
Správa obecního majetku	12
Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek	13
Dohled nad veřejnou mravností	13
Pracovní záležitosti	13
Stavební záležitosti	13
Veterinární záležitosti	13
Působení obce ve veřejném zájmu	13
Spolupůsobení ve státních, všeobecně správních a b...	14
Daňové záležitosti	14
Katastrální záležitosti	14
Matriční záležitosti	14
Soudní záležitosti	14
Zemědělství	14
Rejstřík korporativní	15
Rejstřík zeměpisný	16
Rejstřík věcný	17

I. Dějiny původce archivního souboru

Gemeindeamt Haselbach (Lísková, Nemanice, Domažlice, Česko : 1850-1945)

CAM: 84190

úřad obecní a přenesené státní správy

Užití jména: úřední, němčina

Variantní označení: Obecní úřad Haselbach, užití: úřední, čeština

Vznik, vznik zřízením/založením: 1850

předchůdce: Lísková (obec : Lísková, Nemanice, Domažlice, Česko : 1520-1850)

Poznámka ke vzniku: Císařský patent č. 170/1849 říšského zákoníku (dále jen ř. z.), provizorní zákon obecní = tzv. Stadionovo prozatímní obecní zřízení.

Zánik, zánik zrušením/změnou: 1945

nástupce: Místní správní komise Haselbach (Lísková, Nemanice, Domažlice, Česko : 1945-1947)

Poznámka k zániku: Ústavní dekret prezidenta republiky č. 18/1944 Úředního věstníku československého, o národních výborech a prozatímním Národním shromáždění.

Vztahy:

sídlo: Lísková (Nemanice, Domažlice, Česko)

geografická působnost: Černá Řeka (Klenčí pod Čerchovem, Domažlice, Česko)

geografická působnost: Jindřichova Hora (Klenčí pod Čerchovem, Domažlice, Česko)

geografická působnost: Lísková (Nemanice, Domažlice, Česko)

geografická působnost: Nemaničky (Nemanice, Domažlice, Česko)

geografická působnost: Capartice (Klenčí pod Čerchovem, Domažlice, Česko), od: 1938, do: 1945

tematický celek: obecní úřady (korporace : 1850-1945)

Dějiny

Poté, co byla císařským patentem ze 7. září 1848, o odstranění poddanských svazků a vyvazení selských statků, zrušena patrimoniální správa, došlo na základě císařského patentu č. 170/1849 ř. z. (tzv. Stadionova prozatímního obecního zřízení) k organizaci samosprávy obcí, které se staly nejnižší správní jednotkou v zemi. Tak se stala roku 1850 i někdejší poddanská vesnice Haselbach (od roku 1948 Lísková) obcí, která byla začleněna do soudního a politického okresu Domažlice. Pod tuto obec spadaly po celé období i osady Jindřichova Hora (německy Heinrichsberg), Černá Řeka (německy Sophienthal) a Schmalzgruben (od roku 1949 Nemaničky). K roku 1930 žilo v obci včetně jejích osad celkem 980 obyvatel, z nichž 872 bylo národnosti německé a 101 československé. Samotný Haselbach měl roku 1930 65 domů s 449 obyvateli, Jindřichova Hora 36 domů s 250 obyvateli, Černá Řeka 31 domů s 222 obyvateli a Schmalzgruben 10 domů s 59 obyvateli.

První zákonnou úpravu obecní samosprávy stanovilo tzv. Stadionovo prozatímní obecní zřízení, které vyšlo v příloze výše zmiňovaného císařského patentu. Další fungování obecní samosprávy se řídilo obecním zřízením a volebním řádem z roku 1864 (č. 7/1864 z. z. č.) vydanými na základě říšského rámcového zákona obecního z roku 1862 (č. 18/1862 ř. z.). Působnost obcí se dělila na samostatnou, do níž spadaly např. svobodné volby zástupců nebo hospodaření s obecním majetkem, a na přenesenou, do níž patřila všeobecná vnitřní správa, vojenské, berní či soudní záležitosti.

Po vzniku samostatné Československé republiky následovala další úprava obecní samosprávy zákony č. 75/1919 Sb., o řádu volení v obcích (později novelizován mimo jiné zákony č. 253/1922 Sb. a č. 122/1933 Sb.), a č. 76/1919 Sb., novela k obecním zřízením. Dosavadní proporcionální volební cenzus, ve kterém váha hlasu byla určena množstvím v obci zaplacených přímých daní, byl zrušen a obecní volby se nově konaly podle zásad všeobecného, rovného, přímého a tajného volebního práva. Volilo se na základě vázaných

kandidátních listin a dle zásad poměrného zastoupení.

Na základě mnichovské dohody byla obec v říjnu 1938 přičleněna k Německu, konkrétně k Bavorsku (Land Bayern), kde nejprve spadala pod venkovský okres Markt Eisenstein (Železná Ruda) a od července 1940 pod venkovský okres Waldmünchen. Obecní samospráva byla změněna na základě Německého obecního řádu (německy Deutsche Gemeindeordnung) z 30. ledna 1935. Územní působnost obce byla rozšířena na osadu Capartice (německy Nepomuk), která byla před zábořem osadou městyse Klenčí pod Čerchovem, který k Německu připojen nebyl.

Po skončení druhé světové války převzala správu obce Místní správní komise Haselbach a v listopadu 1947 Místní národní výbor Haselbach.

Vnitřní struktury korporace

Od roku 1850 stál v čele obce starosta, nazývaný též představený. Starosta a radní, kteří museli být alespoň dva, tvořili obecní představenstvo, zatímco jako širší orgán obecní samosprávy fungoval obecní výbor, který představenstvo ze svého středu volil. Členové představenstva byli považováni za součást výboru. Dále výbor mohl volit obecní komise, které měly poradní funkci a dohlížely na obecní podniky, jejich existenci se však v obci zjistit nepodařilo. V Lískové je v letech 1905–1919 doloženo čtyřčlenné obecní představenstvo včetně starosty (pouze v letech 1912–1915 pětičlenné) a dalších 9–12 výborů, celkem tedy 13–16 členů obecního výboru.

Od roku 1919 bylo voleno obecní zastupitelstvo (termín „výbor“ již nebyl oficiálně používán). To pak ze svého středu zvolilo obecní radu, která byla tvořena starostou, náměstkem či dvěma náměstkami starosty a radními (obrat „obecní představenstvo“ se již rovněž přestal používat). Všichni tito funkcionáři byli chápáni i jako součást zastupitelstva. Počet členů rady, počítaje v to i starostu a náměstků/oba náměstků, byl nyní stanoven na 1/3 počtu členů zastupitelstva (zákon č. 75/1919 Sb., § 9, předposlední odstavec, § 60). Zastupitelstvo rovněž volilo obecní komise, přičemž komise finanční a komise letopisecká byly nyní ze zákona povinné (zákon č. 76/1919 Sb., § 14; resp. zákon č. 80/1920 Sb., § 2). V roce 1919 nově zvolené 15členné obecní zastupitelstvo ze svého středu zvolilo starostu (Gleissner), náměstků (Wiesenbauer) a tři radní (Baumann, Bauer, Beck), celkem tedy obecní rada čítala pět členů.

Existence osadních výborů je nejpozději od konce 19. století doložena v Lískové, Černé Řece, Jindřichově Hoře i Nemanickách, tedy ve všech čtyřech osadách tvořících obec Lísková. Do kdy fungovaly se zjistit nepodařilo, je však jisté, že nejpozději roku 1938 musely (vzhledem k níže popsanému vývoji) zaniknout.

V obcích na území postoupených Německu na základě mnichovské dohody byl v období od 20. 11. 1938 do 31. 3. 1939 postupně zaveden nový systém obecní správy, který trval až do zániku obecních úřadů v roce 1945. V čele správy obce stál nevolený starosta, který měl k ruce další funkcionáře, rovněž nevolené, a sice přidělnce (německy Beigeordnete) a obecní rady (Gemeinderäte). Starostu a přidělnce schvaloval ve venkovských obcích dohlédací úřad, kterým byl landrát. Dělo se tak na základě návrhu, který mu po vyjádření obecních radů (v případě obsazení místa přidělnce též po vyjádření starosty) předložil pověřenec Národně socialistické německé dělnické strany (dále pověřenec NSDAP). Obecní rady jmenoval po dohodě se starostou pověřenec NSDAP sám. Vůdcovský princip v nové obecní správě spočíval v tom, že starosta vedl její výkon v naprosté a výhradní odpovědnosti, s výjimkou záležitostí vyjmenovaných německým obecním řádem v § 33, ke kterým potřeboval souhlas pověřence NSDAP. První přidělnec byl starostovým všeobecným zástupcem, a byl proto i takto označován – jako zástupce starosty (německy Stellvertreter des Bürgermeister). Jak vyplývá z abecedního seznamu politických obcí v Říšské župě Sudety, který vyšel v publikaci Das Sudetenbuch: Handbuch für den Reichsgau Sudetenland, 1941, 2. Jahrgang, ne ve všech venkovských obcích musel tento funkcionář působit. Ostatní přidělnci zastupovali starostu v jim svěřených oblastech správy. Úkolem obecních radů bylo podávat samostatně, na vlastní odpovědnost svá mínění starostovi a dále zabezpečovat trvalý styk obecní správy s obyvateli a zajišťovat pochopení občanů pro opatření přijímaná starostou. Německý obecní řád vyjmenovával v § 55 oblasti, které musely být povinně předloženy k poradám mezi obecními radou a starostou, kterých se museli účastnit i přidělnci. Během jednání neprobíhalo hlasování. Jednotliví obecní radové pouze sdělili starostovi své názory a odlišná mínění musela být zapsána do protokolu. Obecní komise byly po připojení českého pohraničí k Německu zrušeny. Do značné míry mohly být nahrazeny odbornými poradci (německy Beiräte), které jmenoval starosta pro určitý obor správy z řad obecních radů nebo občanů.

Zjištěná jména starostů:

Ries Michael (doložen 1868);

Ruhland Karl (1896–1902);

Koch Josef (1902–1919);
Gleissner Josef (1919–1920);
Herbrich Heinrich (1919–1923);
Johann Kachlmeier (doložen 1931–1936);
Karl Hartl (1939–1945).

Funkce korporace

1) Vlastní správa obce:

- evidence obecních příslušníků, společníků a přespolních;
- vystavování domovských listů;
- organizace voleb obecního zastupitelstva;
- sestavování voličských seznamů;
- jmenování, odvolávání a odměňování zaměstnanců obce;
- vedení zápisů ze zasedání obecních orgánů;
- vedení pamětní knihy.

2) Správa obecního majetku a finanční hospodaření obce:

- nabývání, pozbývání, pronájem, evidence a údržba obecního majetku;
- sestavování rozpočtu, hospodaření podle rozpočtových pravidel;
- vedení účetní agendy;
- zakládání a správa obecních podniků a ústavů.

3) Péče o pořádek, bezpečnost a veřejné potřeby obyvatel:

- dohled nad vnitřním pořádkem a bezpečností;
- dohled nad pobytem cizích osob;
- opatření k zabránění živelním pohromám, péče o oběti živelních pohrom;
- opatření proti rušení držby majetku, poľní a lesní policie;
- stavba a údržba obecních komunikací;
- boj proti epidemiím;
- péče o úpravu hygienických poměrů, budování kanalizace;
- dohled nad hřbitovy a zřizování nekofesijních hřbitovů;
- osvědčování mravů a zchovalosti;
- dohled nad bezpečností staveb a dodržováním stavebních předpisů.

4) Péče o veřejné ústavy a zařízení:

- péče o chudé, zakládání a správa obecních ústavů;
- vybírání školného, delegování zástupců do školních rad, péče o zajištění škol;
- spolupráce se spolky, zřízení a správa obecní knihovny, ustavení místní osvětové komise.

5) Spolupůsobení ve státních, všeobecně správních a bezpečnostních záležitostech:

- podíl na publikaci všeobecně platných norem;
- sestavování voličských seznamů pro volby do vyšších orgánů;
- vojenská konskripce, organizace povolávání branců a záložníků na cvičení a mobilizaci, spolupůsobení při ubytování vojska a organizaci vojenských přípravek;
- podíl na vybírání daně pozemkové, domovní, živnostenské i daně z příjmu a přírážek;
- činnost obecního trestního senátu;
- vyjádření k žádostem o povolení živností a účast na kolaudaci živnostenských provozoven;
- boj proti nákazám hospodářského zvířectva, provádění soupisů hospodářských zvířat, organizace pronájmu honiteb;
- úkoly v péči o nezaměstnané, spolupůsobení při státní stravovací akci, spolupůsobení v zásobovací agendě především v systému přidělového hospodářství a v době hospodářských krizí.

Normy - konstitutivní

Císařský patent č. 170/1849 říšského zákoníku (dále ř. z.), provizorní zákon obecní (tzv. Stadionovo prozatímní obecní zřízení).

Guberniální dekret č. 86/1849 českého zemského zákoníku (dále z. z. č.), návod, jak se má zavést obecní zřízení (prováděcí předpis, mj. se vzorovými formuláři některých obecních písemností).

Výnos ministerstva vnitra č. 440/1849 ř. z., kterým se nařizuje, aby politické úřady okamžitě zastavily provádění prozatímního obecního zřízení a vyčkaly na ustavení nových politických úřadů (v realizaci prozatímního obecního zřízení mají pokračovat až nově založené okresní úřady).

Vyhláška českého zemského místodržitele č. 51/1850 z. z. č., poučení o obecním zřízení.

Nařízení ministra vnitra č. 116/1850 ř. z., kterým se vydávají některá vysvětlení a podrobnější ustanovení k prozatímnímu obecnímu zřízení.

Nařízení ministra vnitra č. 127/1850 ř. z., kterým se prozatímně stanoví census k nabytí sousedského práva v obcích.

Nařízení ministra spravedlnosti č. 256/1850 ř. z., kterým se po dohodě s ministrem vnitra vydává poučení pro obecní představené o svěřených jim soudních úředních řízeních.

Nařízení ministra vnitra č. 46/1854 ř. z., o setrvání dosavadních obecních zastupitelstev až do nabytí účinnosti nového obecního zákona.

Císařský patent č. 58/1859 ř. z., nové obecní zřízení (v platnost vstoupila pouze ustanovení o domovském právu).

Nařízení státního ministerstva č. 261/1860 ř. z., o provedení nových voleb do obecních zastupitelstev (vyhlášení obecních voleb po pádu neoabsolutismu).

Zákon č. 18/1862 ř. z., kterým se nastiňují základní ustanovení o úpravě obecní správy.

Zákon č. 7/1864 z. z. č., obecní zřízení pro Království české a volební řád v obcích pro Království české.

Zákon č. 20/1864 z. z. č., kterým se zavádí nový stavební řád platný pro Království české (obsahuje povinnosti a pravomoci obecních orgánů - § 71, § 82nn).

Oznámení Českého zemského místodržitelství č. 21/1864 z. z. č., o několika tiskových chybách v novém obecním zřízení.

Oznámení Českého zemského místodržitelství č. 16/1866 z. z. č., o opravě § 87 nového obecního zřízení v českém textu.

Zákon č. 31/1868 z. z. č., kterým se mění § 1 volebního řádu v obcích Království českého.

Zákon č. 39/1868 z. z. č., kterým se mění § 87 obecního zřízení pro Království české.

Zákon č. 44/1869 z. z. č., kterým se mění § 15 volebního řádu v obcích Království českého, vydaného dne 16. dubna 1864.

Zákon č. 45/1869 z. z. č., kterým se mění § 10 obecního zřízení.

Zákon č. 24/1873 z. z. č., kterým se zplnomocňují obce k zavedení daně ze psů.

Zákon č. 46/1874 z. z. č., kterým se přidává dodatek k § 89 obecního zřízení.

Zákon č. 87/1874 z. z. č., kterým se mění §§ 3 a 94 obecního zřízení ze dne 16. dubna 1864 (o rozloučení a sloučení obcí; seznam obcí, jejichž rozloučení či sloučení bylo povoleno, zveřejní se v zemském zákoníku).

Zákon č. 88/1874 z. z. č., kterým se mění zákon č. 39/1868 z. z. č., přesněji řečeno poslední odstavec § 87 obecního zřízení.

Zákon č. 74/1880 z. z. č., jímž se vysvětlují a z části mění některá ustanovení obecního zřízení a volebního řádu v obcích č. 7/1864 z. z. č., a také zákona o okresním zastupitelstvu č. 27/1864 z. z. č., které se týkají započtení státních přírážek k přímým daním.

Zákon č. 5/1889 z. z. č., kterým se vydává stavební řád pro Království české, s výjimkou obcí, pro které platí stavební řád č. 40/1886 z. z. č. (obsahuje povinnosti a pravomoci obcí).

Zákon č. 10/1889 z. z. č. týkající se povolování poplatků za výslovné přijetí do svazku domovského.

Zákon č. 28/1889 z. z. č., kterým se mění §§ 42 a 87 obecního zřízení, přesněji řečeno zákon č. 39/1868 z. z. č. a zákon č. 88/1874 z. z. č.

Zákon č. 59/1893 z. z. č., kterým se mění § 3 obecního zřízení ze dne 16. dubna 1864, změněný zákonem č. 87/1874 z. z., a § 4 téhož obecního zřízení.

Zákon č. 60/1893 z. z. č., kterým se zrušuje zákon č. 46/1874 z. z. č. a připojuje se dodatek k § 89 obecního zřízení ze dne 16. dubna 1864.

Zákon č. 43/1896 z. z. č., kterým se vkládá nový odstavec do § 89 obecního zřízení ze dne 16. dubna 1864 a do čl. I zákona z č. 60/1893 z. z. č.

Zákon č. 40/1897 z. z. č., kterým pozbývá platnosti § 85 a mění se ustanovení §§ 2 a 97 obecního zřízení pro Království české č. 7/1864 z. z. č.

Zákon č. 97/1899 z. z. č., kterým se mění § 89 obecního zřízení pro Království české č. 7/1864 z. z. č. i dodatky k tomuto ustanovení vydané.

Zákon č. 12/1901 z. z. č., kterým se mění § 87 obecního zřízení pro Království české č. 7/1864 z. z. č.

Zákon č. 75/1919 Sb., kterým se vydává volební řád v obcích Republiky československé.

Zákon č. 76/1919 Sb., novela k obecním zřízením.

Zákon č. 80/1920 Sb., o pamětních knihách obecních (povinnost obcí založit a vést pamětní knihu obecní a k založení a vedení pamětní knihy zřídit komisi).

Zákon č. 163/1920 Sb., kterým se mění § 3 zákona č. 75/1919 Sb. (řádu volení do obcí).

Zákon č. 304/1920 Sb., kterým se zrušují ustanovení obecních zřízení a městských statutů o právu měšťanském.

Vládní nařízení č. 211/1921 Sb., kterým se provádí zákon o pamětních knihách obecních.

Zákon č. 329/1921 Sb., o přechodné úpravě finančního hospodářství obcí a měst s právem municipálním (tzv. I. finanční novela).

Nařízení vlády č. 143/1922 Sb., k provedení zákona č. 329/1921 Sb., o přechodné úpravě finančního hospodářství obcí a měst s právem municipálním.

Zákon č. 253/1922 Sb., kterým se mění řád volení v obcích.

Zákon č. 77/1927 Sb., o nové úpravě finančního hospodářství svazků územní samosprávy

(tzv. II. finanční novela, která mj. upravovala obecní přírážky k přímým daním a finanční přiděly obcím).

Vládní nařízení č. 157/1927 Sb., kterým se provádí zákon č. 77/1927 Sb.

Vyhláška ministra vnitra v dohodě s ministrem financí č. 170/1930 Sb., o aktuálním znění zákona o nové úpravě finančního hospodářství svazků územní samosprávy (tj. č. 77/1927 Sb.), po změnách podle zákona č. 169/1930 Sb. (tzv. III. finanční novely).

Vládní nařízení č. 169/1932 Sb., o pamětních knihách obecních.

Zákon č. 122/1933 Sb., změna volebního řádu v obcích (mj. prodloužení volebního období ze čtyř na šest let – čl. I., § 10; volbu starosty obce potvrzuje u obcí, jež jsou sídlem okresního úřadu, ministerstvo vnitra, u ostatních obcí zemský úřad – čl. I., § 63).

Vyhláška ministra vnitra č. 123/1933 Sb., z 15. 7. 1933, o úplném znění zákona, kterým se vydává volební řád v obcích republiky Československé (č. 75/1919 Sb.).

Zákon č. 58/1935 Sb., kterým se mění a doplňují řády volení do poslanecké sněmovny, senátu, zemských a okresních zastupitelstev a do obcí.

Zákon č. 69/1935 Sb., o finančních opatřeních v oboru územní samosprávy (tzv. IV. finanční novela, která obsahovala úpravu zákonů č. 77/1927 Sb. /tzv. II. finanční novely/ a č. 169/1930 Sb. /tzv. III. finanční novely/).

Zákon Německé říše z 30. 1. 1935, německý obecní řád (německy Deutsche Gemeindeordnung), publikováno v: Reichsgesetzblatt. Teil I, Jahrgang 1935, s. 49–64. Nařízení říšského ministra vnitra a říšského ministra financí z 10. listopadu 1938, o zavedení německého obecního řádu v sudetoněmeckých oblastech (tzv. Einführungsverordnung), publikováno v: Reichsgesetzblatt. Teil I, Jahrgang 1938, s. 1614–1618.

Nařízení o seznamu místních tříd pro sudetoněmecké oblasti ze 4. ledna 1939, publikováno v: Reichsgesetzblatt. Teil I, Jahrgang 1939, s. 27.

Oznámení místní třídy C v sudetoněmeckých oblastech ze 17. dubna 1939, publikováno ve: Verordnungsblatt für die sudetendeutschen Gebiete, 1939, Nr. 28, s. 712 (uvedeno, že ostatní místa patří do třídy D).

Ústavní dekret prezidenta republiky č. 18/1944 Úředního věstníku československého, o národních výborech a prozatímním Národním shromáždění (republikováno v příloze vyhlášky ministerstva vnitra č. 43/1945 Sb.).

Vládní nařízení č. 4/1945 Sb., o volbě a pravomoci národních výborů (zde mj. ustanovení o místních správních komisích – § 6).

Zdroje informací

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně (dále jen SOKA Domažlice), fond Archiv obce Lísková.

SOKA Domažlice, fond Okresní správní komise Domažlice, kniha Seznam členů obecních a osadních zastupitelstev a kniha Záznam o složení obecních zastupitelstev okresu domažlického /neinventarizováno/.

SOKA Domažlice, fond Okresní úřad Domažlice I, kniha Seznam členů obecního představenstva /neinventarizováno/.

SOKA Domažlice, fond Okresní úřad Domažlice I, presidiální spisy, sign. 111/68, karton č. 6.

Amtliches Gemeindeverzeichnis für das Deutsche Reich auf Grund der Volkszählung 1939. Berlin: Verlag für Sozialpolitik, Wirtschaft und Statistik, Paul Schmidt, 1940.

Das Sudetenbuch: Handbuch für den Reichsgau Sudetenland, 1941, 2. Jahrgang.

Statistický lexikon obcí v Zemi české: úřední seznam míst podle zákona ze dne 14. dubna 1920, čís. 266 Sb. zák. a nař. V Praze: Orbis, 1934.

Statistický lexikon obcí v Čechách: úřední seznam míst podle zákona ze dne 14. dubna 1920, čís. 266 Sb. zák. a nař. V Praze: Státní úřad statistický, 1923.

Vyhláška ministerstva vnitra č. 22/1949 Sb., o změnách úředních názvů míst v roce 1948.

Vyhláška ministerstva vnitra č. 3/1950 Sb., o změnách úředních názvů míst v roce 1949.

GRUBER, Markus. Wassersuppen, Mauthaus, Haselbach: aus der Geschichte der Orte im Böhmerwald und dem Leben der Menschen vom 16. Jahrhundert bis heute. Waldmünchen, 2012.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka; JANÁK, Jan a DOBEŠ, Jan. Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost. Praha: Lidové noviny, 2005.

KLIMENT, Josef. Obecní zřízení v Čechách, na Moravě a ve Slezsku: obec a její organizace, hospodářství, finance, policie, úřednictvo, knihovny, obecní volby, domovské věci, chudinství, zdravotnictví, katastr, lesy, spořitelny, zemská a okresní správa: autentické texty předpisů, výklad, judikatura nejvyšších soudů a nejdůležitější formuláře. V Praze: Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1936.

MARTÍNEK, Zdeněk. Archiv obce: příspěvek k vymezení a charakteristice archivního

fondu. Archivní časopis, 1999, roč. 49, zvláštní příloha.

MARTÍNEK, Zdeněk; POKORNÝ, Radek a ŠULC, Ivo. Metodika k archivnímu zpracování fondů typu "archiv obce". Praha: odbor archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra ČR, 2018 (Sborník archivních prací. Ročník LXVIII, supplementum č. 1/2018).

VRBATA, Jaroslav. Přehled vývoje veřejné správy v odtržených českých oblastech v letech 1938–1945. Sborník archivních prací, 1962, ročník XII, č. 2, s. 45–67.

II. Dějiny archivního souboru

Dějiny jednotky popisu:

Nepodařilo se dohledat informace k sídlu původce ani místu a způsobu uložení dokumentů.

Přímý zdroj akvizice:

Nelze s jistotou určit, kdy a jak se archiválie do okresního archivu dostaly (pravděpodobně byly převzaty z Místního národního výboru Klenčí pod Čerchovem společně s archiváliemi Místního národního výboru Černá Řeka).

III. Archivní charakteristika archivního souboru

Způsob uspořádání:

Z důvodu absence spisového plánu původce bylo pro vytvoření inventárního seznamu použito umělé pořadací schéma uvedené v příloze č. 2 metodického pokynu č. 1/2017 k archivnímu zpracování fondu typu „Archiv obce“ (č. j. MV-35224-1/AS2017). Vzhledem ke stavu zachování archivního fondu a pravděpodobně i omezenému množství agendy vyřizované Obecním úřadem Haselbach však bylo schéma zjednodušeno (vypuštěny nadbytečné série). Inventární seznam je členěn na pět sérií podle typu vykonávané agendy.

Z hlediska stavu zachování lze archivní fond označit za torzovitý. U nedatovaných archiválií byl na základě diplomatického rozboru časový rozsah stanoven odhadem a je uveden s hranatými závorkami, nebo pomocí lomítka (poř. č. 4 a 38). Rovněž došlo k upřesnění časového rozsahu celého archivního fondu na 1871–1945 a ke změně počtu evidenčních jednotek (mezi spisy nalezeny 3 úřední knihy).

Budoucí přírůstky:

Neočekávají se.

Fyzický stav jednotky popisu a technické požadavky:

Celý archivní fond je poškozen prachem.

Dvě úřední knihy (ukn 1 a ukn 2) jsou poškozeny trhlinami a přelomením.

Charakter poškození:

prachem; trhliny, přelomení

Pravidla zpracování:

Základní pravidla pro zpracování archiválií ver. 3.1. Vyšlo v Metodickém pokynu č. 4/2022 odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra.

Metodický pokyn archivní správy č. 1/2017 k archivnímu zpracování fondu typu „Archiv obce“ (čj. MV-35224-1/AS-2017).

Metodický pokyn ředitele SOA v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek z 12. března 2010 (čj. SOAP/006-0767/2010) a dodatky.

IV. Tematický popis a obsah archivního souboru

Tematický popis:

Archivní fond poskytuje informace k politickým, hospodářským, sociálním a správním dějinám obce.

Pro demografické či genealogické bádání lze využít především knihy týkající se domovského práva (ukn 1–2), voličské seznamy (kar 1/3), knihu evidence daně pozemkové (ukn 5) nebo závodové listy k soupisu využívání půdy (kar 2/14).

K fungování obecní samosprávy se nedochovaly v podstatě žádné záznamy, proto byly v

archivním fondu ponechány alespoň pozvánky na zasedání obecního zastupitelstva (kar 1/4).

Značná část archiválií se týká hospodaření s obecním majetkem, především koupě a pronájmu obecních budov (kar 1/5).

Jazyk archivního souboru (v evidenci NAD):

němčina

Počet zpřístupněných evidenčních jednotek:

Evidenční jednotka	Počet	Datace
úřední knihy	5	[1900]-1945
kartony	2	1871-1945

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení archivní pomůcky

Informace o zpracování:

V prosinci 2020 archivní fond uspořádala a archivní pomůcku prostřednictvím softwarové aplikace ELZA sestavila Jana Hrušková ve Státním okresním archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně.

Prameny a literatura:

Viz Zdroje informací v I. kapitole.

Zpracovatel jednotky popisu: Hrušková, Jana, Mgr. (působnost od 2011-)

Datum popisu: 24. 4. 2024

Seznam použitých zkratk

bm	běžný metr
kar	karton
NAD	Národní archivní dědictví
poř. č.	pořadové číslo
ř. z.	říšský zákoník
ukn	úřední kniha
z. z. č.	Zemský zákoník pro Čechy

Úrov.	Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Datace
	223101010/661	1	
	Archiv obce Lísková obecný pojem: obecní úřady (korporace : 1850-1945) geografický objekt: Lísková (Nemanice, Domažlice, Česko)		
1	1	2	
	Obec a její správa		
2	1/1	3	
	Domovské právo		
3	1/1/1	4	ukn 1
	Evidence obyvatel obce [1900]-[1940] fyzický stav jednotky popisu a technické požadavky: bez vazby, bez desek, uvolněná složka, znečištěná, potrhané listy charakter poškození: trhliny, přelomení, prachem		
3	1/1/2	5	ukn 2
	Evidence vydaných domovských listů a opisy dokumentů týkajících se evidence obyvatel 1923-1939 fyzický stav jednotky popisu a technické požadavky: chybí hřbet, utržené přideštiny charakter poškození: trhliny, přelomení		
4	1/1/2/1	6	
	Evidence vydaných domovských listů úřední kniha		
4	1/1/2/2	7	
	Opisy dokumentů týkajících se evidence obyvatel úřední kniha		
3	1/1/3	8	kar 1/1
	Domovské listy 1915-1936		
3	1/1/4	9	kar 1/2
	Státní příslušnost (Plötz Margarete) 1944		
2	1/2	10	
	Volební záležitosti		
3	1/2/1	11	kar 1/3
	Voličský seznam 1937		
2	1/3	12	
	Organizace činnosti obecní samosprávy		
3	1/3/1	13	kar 1/4
	Obecní zastupitelstvo 1932-1938 (pozvánky na zasedání obecního zastupitelstva a opis protokolu obecního zastupitelstva z 20. 11. 1932)		
1	2	14	
	Správa obecního majetku		
2	2/1	15	ukn 3
	Pokladní deník 1944-1945		
2	2/2	16	kar 1/5
	Obecní budovy čp. 16, 36, 37 a 65 1933-1938		

Úrov.	Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Datace
	(koupě, pojištění, přestavba, pronájem, prodej)		
2	2//3	17	kar 1/6
	Obecní pozemky (koupě, pronájem, výměna, zápisy do katastru)		1943-1945
2	2//4	18	kar 1/7
	Účetní doklady		1944-1945
1	3	19	
	Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek		
2	3/1	20	
	Dohled nad veřejnou mravností		
3	3/1//1	21	ukn 4
	Trestní protokol		1921-1928
3	3/1//2	22	kar 2/1
	Trestní záležitosti (postrk, vyhoštění, evidence trestů a pokut)		1904-1944
2	3/2	23	
	Pracovní záležitosti		
3	3/2//1	24	kar 2/2
	Dotazník k pracovní knížce (F. Schallerová)		1910
2	3/3	25	
	Stavební záležitosti		
3	3/3//1	26	kar 2/3
	Stavební povolení pro firmu Johann Anton Zieglers-Söhne Spiegelglasfabrik		1871
2	3/4	27	
	Veterinární záležitosti		
3	3/4//1	28	kar 2/4
	Evidence psů		1943
1	4	29	
	Působení obce ve veřejném zájmu		
2	4//1	30	kar 2/5
	Obecní knihovna		1942
2	4//2	31	kar 2/6
	Podpora chudých školních dětí v Černé Řece geografický objekt: Černá Řeka (Klenčí pod Čerchovem, Domažlice, Česko)		1939
2	4//3	32	kar 2/7
	Péče o školy (pojištění žáků ve školách v Lískové a Černé Řece, zajištění otopu pro byt učitele v Černé Řece, nájemné školních bytů) geografický objekt: Černá Řeka (Klenčí pod Čerchovem, Domažlice, Česko); Lísková (Nemanice, Domažlice, Česko)		1943-1944
2	4//4	33	kar 2/8

Úrov.	Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Datace
	Žňová mateřská škola (v budově bývalé celnice)		1939-1942
2	4//5	34	kar 2/9
	Poradna pro matku a dítě pro obce Lísková, Nemanice, Mýtnice a Grafenried		1939-1944
1	5	35	
	Spolupůsobení ve státních, všeobecně správních a bezpečnostních záležitostech		
2	5/1	36	
	Daňové záležitosti		
3	5/1//1	37	ukn 5
	Evidence daně pozemkové		1941-1942
3	5/1//2	38	kar 2/10
	Daň pozemková za pozemky zakoupené od Österreichera		[1941]
2	5/2	39	
	Katastrální záležitosti		
3	5/2//1	40	kar 2/11
	Určení vlastníka parcely č. 2268 a 2236 v Caparticích geografický objekt: Capartice (Klenčí pod Čerchovem, Domažlice, Česko)		1939-1944
2	5/3	41	
	Matriční záležitosti		
3	5/3//1	42	kar 2/12
	Matriční doklady (úmrtní list, rozluka manželství)		1936-1939
2	5/4	43	
	Soudní záležitosti		
3	5/4//1	44	kar 2/13
	Soudní záležitosti (dražby, neznámý pobyt)		1915-1916
2	5/5	45	
	Zemědělství		
3	5/5//1	46	kar 2/14
	Závodové listy k soupisu využívání půdy		1940

Rejstřík korporativní

Gemeindeamt Haselbach (Lísková, Nemanice, Domažlice, Česko : 1850-1945), úřad
obecní a přenesené státní správy

1

Rejstřík zeměpisný

Capartice (Klenčí pod Čerchovem, Domažlice, Česko)	40
Černá Řeka (Klenčí pod Čerchovem, Domažlice, Česko)	31, 32
Lísková (Nemanice, Domažlice, Česko)	1, 32

Rejstřík věcný

obecní úřady (korporace : 1850-1945)

1

Název archivní pomůcky: Archiv obce Lísková

Značka archivního souboru: AO Lísková

Časové rozmezí archivní pomůcky: 1871-1945

Počet evidenčních jednotek zpřístupněných archivní pomůckou: 7 (ukn, 5, [1900]-1945; kar, 2, 1871-1945)

Počet jednotek popisu, které lze na základě archivní pomůcky zpřístupnit: 46

Rozsah archivní pomůckou zpřístupněných archiválií: 0,22

Stav archivní pomůckou zpřístupněných archiválií ke dni: 24. dubna 2024

Zpracovatel archivního souboru: Mgr. Jana Hrušková

Archivní pomůcku sestavil: Mgr. Jana Hrušková

Počet stran archivní pomůcky: 18

Archivní pomůcku schválil: Mgr. Radka Kinkorová, 24. dubna 2024 (čj. SOAP/10-361/2024)